

ni gradila, postopala je v fiskaličnem oziru prav po turško, slovensko prebivalstvo je tiščala v duševno temo, niti najpotrebnejših obrtnih in trgovskih šol mu ne privoščiti, jedina realka v deželi zaprta je Slovencem, kmeta je pustila neusmiljeno odirati in sistematično proletarizirati, v tem ko je na pr. premog iz naših dežel pospeševal nemško industrijo.

To je vzrok, da nimamo industrije, in da je tako sila težavno, ustvariti tako novo podjetje, rajše tako industrijo, s katero bi se razmere obrnile na bolje tako, da bi se kolosalno izseljevanje vsaj omejilo. Šele kadar bo vlada odstranila, kolikor je v njenih močeh, te ovire, katerih sede baron Hein ni kriv, šele tedaj se bo začela razvijati industrija, prej pa ne.

Deželni zbor kranjski.

Seja dne 13. julija

V tej seji se je nadaljevala razprava o poglavju „deželna kultura“ letnega poročila deželnega odbora. Pri ti priliki je poslanec Povše pojasnil, kaj se je storilo za povzdigo mlekarstva. Poročevalec Lenarčič je to hvaležno priznal.

Pri poročilu o letnega poročila poglavja „Občinske stvari“ se je sklenilo: a) Deželnemu odboru se naroča poskrbeti primernim potom, da se župani in občinski tajniki teoretično in praktično izvezbajo v svojem uradnem poslovanju, ter cesarsko vlado naprositi, da povodom glavarstvenih uradnih dnij tak pouk po mogočnosti pospešuje; b) da v prihodnjem zasedanju predloži glede virilistov primerne spremembe občinskega volilnega reda.

Poslanec Višnikar je poročal o proračunu normalnošolskega zaklada za l. 1901. Potrebščina znaša 956.391 kron, pokritje 48 200 kron.

Občinska cesta iz Mirne peči v Dolenjo vas se je deloma uvrstila mej okrajne ceste, pogorelcem v Velikem Mraševem se je dovolilo 3000 kron podpore.

Seja dne 5. julija.

V tej seji se je po dolgi razpravi odobril računski sklep in proračun kmetijske šole na Grmu. Krški občini se je istotako po dolgi debati dovolilo 2000 kron podpore za mestno bolnico. Nadalje se je rešilo več prošenj. Mej drugimi se je dovolilo 600 kron podpore surovin-skemu društvu črevljarske zadruga v Ljubljani. Koncem seje je poslanec baron Schwegel podal od vseh treh strank podpisani predlog zastran pasivne volilne pravice deželnih služnikov.

Seja dne 9. julija.

V tej seji je poslanec baron Schwegel utemeljeval svoj predlog, naj deželnim uradnikom ne bo dovoljeno sprejemati mandate za deželni zbor.

Zbornica je potem odobrila proračun bolniškega in blazniškega zaklada, sprejela predlog, naj se za ustanovitvev domače lekarne v deželni bolnici dovoli 9000 kron,

rešila dolgo vrsto vsakojakih prošenj in nekaj cestnih zadev.

Zanimiva razprava se je vnela pri poročilu deželnega odbora o davkih. Poslanci baron Wurzbach, Luckmann, Hribar, Žitnik in Pfeifer so ostro bičali postopanje davčnih oblastev glede odmerjenja davkov. Deželni predsednik baron Hein je sicer davčno oblast branil, ali izrečenih pritožb ni mogel odreči.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Körberjevo ministrstvo počiva na svojih latorikah in se lahko z zadovoljstvom uda poletnemu počivanju, kajti tudi deželnozbornska kampanja je še dosti srečno iztekla. Sicer je tod in tam malo grmelo in se bliskalo, ali v obče se lahko reče, da je ta del deželnozbornskega zasedanja za Körberja ngodno iztekel. Najvažnejši izmed vseh sklepov, kar jih je bilo storjenih v tem zasedanju je gotovo sklep deželnega zbora češkega, s katerim se uvedejo v kmetskih občinah direktne volitve. Razmere v kmetskih občinah so take, da nihče ne mora vedeti in slutiti, kako volitve iztečejo. Mladočehi se boje, da utegnejo izgubiti precej mandatov na agrarce, ki so nekaka avantgarda fevdalnega princa Schwarzenberga in jako agilni, če prav sami ne vedo, kaj prav za prav hočejo.

Rieger o položaju na Češkem. — Stari Rieger je pred kratkim izrekel nekaj zanimivih mislij z ozirom na položaj Čehov. Povdarjal je, da je mladočeška stranka večinoma akceptirala Riegerjev program. Proti radikalcem, narodnim socijalistom, agrarcem in socijalnim demokratom stoje Mladočehi danes v istem razmerju, kakor so svoj čas stali Staročehi proti Mladočehom. Pri vsem tem strankarskem nasprotstvu pa vender upa dr. Rieger v češko bodočnost. Nad vse stavlja pridobitev, da je zmagal češki jezik. D-jal: „Ko sem bil še mlad, ni v Pragi izmed višjih stanov in inteligence nihče govoril češki. Vsakdo je mislil, da se dviga nad preprosti narod, ako nemški govori. Češčino je inteligenca zasramovala, dandanes pa govori celo plemstvo nemškega imena v svojih salonih češko. Kolika prememba“.

Balkan. — V balkanskih državah se gode čudne stvari. Turška vlada je začela v Macedoniji Bolgare strahovito preganjati. Prav tako počenja, kakor svoj čas v Bosni in v Bolgarski, kakor bi se bala velikih dogodb. To je umljivo, če se pomisli, da so se tudi macedonski odbori v Bolgarski začeli zopet gibati. Bivšega predsednika teh odborov Sarafova, je vlada z več njegovimi tovariši obtožila zaradi političnih umorov, ki so se zgodili v Bukareštu.

Francija. — Po razglasenju zakona zoper kongregacije je bil ves svet pripravljen na jako energičen protest rimske stolice zoper ta zakon, nič tacega se ni zgodilo. Papež je sicer bridko obžaloval, da je bil sklenjen ta zakon, ali zajedno je ukazal, naj se vse kongregacije zakonu podvržejo in naj zaprosijo za oblastveno avtoriziranje. Za vsako kongregacijo treba priznanja s posebnim zakonom, in je vsled tega pri sedanjih političnih razmerah prav dvomljivo, da bi parlament avtoriziral kako kongregacijo, izvzemši dobrodelne.

Nemčija. — Tretji nemški kancelar knez Hohenlohe je te dni nagloma umrl v Ragatzu v Švici. Pokojnik je bil rojen l. 1819. Že l. 1848. je postal nemški poslanik v Carigradu, l. 1866. je postal bavarski zunanji minister, l. 1874. pa poslanik v Parizu. Od l. 1885. do l. 1894. je bil cesarski namestnik v Alzaciji in Lotaringiji. od koder je prišel kot kancelar v Berolin, na katerem mestu je ostal do konca l. 1900. Kot kancelar je bil samo plašč cesarja in njegovih ukazov.

Angleška. — Razkol je nastal v liberalni stranki in sicer zaradi vojne v južni Afriki. Jeden del liberalne stranke stoji glede vojne v južni Afriki odločno na vladni strani, drugi del pa je v odločni opoziciji prav radi vojne v južni Afriki. To je dalo povod mejsebojnim spopadom mej voditelji in je končno provzročilo, da se je stranka razdvojila.

Vojna v južni Afriki. — Sklep angleške zbornice je, da se vojna v južni Afriki nadaljuje, dokler ne bodo Buri uničeni in iztrebljeni. Ministra Hicks-Blach in Brodricks sta parlamentu očitno naznanila, da je pretrgano vsako pogajanje z Buri. Ti zahtevajo popolno neodvisnost, Angleži pa jim je ne dajo. Vojna se bo torej nadaljevala. 19 mesecev že traja boj, a dejanskih uspehov trajne vrednosti še niso Angleži dosegli. Angleže velja vojna na dan 40 milijonov kron. Buri se z Angleži na odprtem polju seveda ne morejo meriti, kajti Angležev je 200 000, Burov pa k večjemu 15.000, ali mala vojna se bo nadaljevala in Krüger kakor Botha upata, da končno ostanejo Buri vendar-le gospodarji na svoji zemlji.

Zavarovalstvo.

III.

Zadnji naš članek, v katerem smo na kratko pojasnili nimamo upanja, da bi lani ustanovljena „Vzajemna zavarovalnica“ prosperirala, ni našel milosti pri „Slovincu“. Spoštovano glasilo katoliške stranke pa se ni potrudilo, odvreči naše pomisleke in dokazati, da so neosnovani, ampak se je zadovoljilo, da nas je odpravilo z nekaterimi popolnoma nestvarnimi opombami, katerih jedro je: Vzajemna zavarovalnica Vas nič ne briga.

Mi pa smo mnenja, da nas „Vzajemna zavarovalnica“ prav močno briga, ker je to javen institut, pri katerem se gre za lep del narodnega premoženja. Pri takih napravah pa je javna kontrola potrebna in mi si ne pustimo vzeti pravice, da v dostojni obliki izrečemo svoje mnenje o katerikoli napravi.

Bistvo našega članka o „Vzajemni zavarovalnici“ je bilo, da ta zavod nikakor ne more prenesti konkurence drugih zavarovalnic, ker v noben oziru nima v to potrebnih moči. Le pogledjmo, kam je dospela „Unio catholica“ in videli bomo, kaka usoda čaka ljubljansko „Vzajemno zavarovalnico“.

To ista bojazen, ki smo jo mi izrekli glede „Vzajemne zavarovalnice“ je tudi glavni vzrok, da se sedaj ni ustanovila deželna zavarovalnica. To izhaja z vso jasnostjo iz debate, ki se je vršila v ponedeljek teden v kranjskem deželnem zboru, in v kateri je to stališče z vso odločnostjo zastopal v narodnogospodarskih stvareh jako izvedeni poslanec Povše, ki ima v deželnem odboru referat o zavarovalstvu.

Ta razprava se nam zdi vredna, da jo priobčimo doslovno:

Glasom stenografičnega zapisnika je poslanec Božič govoril tako-le:

„Pred nekaj leti pričelo se je bilo prav živahno gibanje v naši deželi in sploh v javnem življenju glede

deželne zavarovalnice proti požaru. To jako hvalevredno gibanje je imelo posledice, da se je stavil tu v visoki zbornici predlog, kateremu sem se z vsem prepričanjem pridružil, da naj bi se osnovala na Kranjskem deželna zavarovalnica proti požaru, in v zasedanju l. 1898. je visoki deželni zbor storil soglasni sklep, s katerim se je bilo dalo deželnemu odboru naročilo, da skliče enketo, obstoječo iz zastopnikov dežele in strokovnjakov itd., ki naj natančno preiščejo to zadevo in potem, da se vrše poizvedbe po vseh tistih krajih, kjer so že take zavarovalnice osnovane. Ta sklep je bil soglasno sprejet, in cela zbornica je bila tega mnenja, da je taka zavarovalnica potrebna, zlasti pa mi kmetski poslanci moramo to zadevo najtopleje priporočati. Vender je pa po tem sklepu deželnega zbora vsa stvar nekako potihnila. V letnih poročilih za l. 1898, 1899 in 1900 ne najdem nobene opazke o njej. Ne vem, kaj se je zgodilo v tej zadevi, in ali je sploh deželni odbor kaj ukrenil ali ne, ali se je dotična enketa vršila ali ne in ali so se sploh vršile kake poizvedbe. Ta molk zdi se mi zelo sumljiv in to tembolj, ker se bojim, da so tudi gospodje iz tiste strani, ki so svoje dni predlog stavili in s hvale vredno vnemo zagovarjali dotični predlog, ki je bil tolike važnosti v življenski in tudi v politični borbi, v tej dobi nekako prezrli in iz vida pustili. Jaz, ki sem za svojo osebo že od nekdaj bil pristaš deželne zavarovalnice, usojam se pri tej priliki, ker se v letnem poročilu ničesar ne nahaja o izvršitvi dotičnega deželnozbornskega sklepa, gospoda referenta v deželnem odboru vprašati, ali se je v stvari kaj zgodilo, in kako vprašanje stoji, za vsak slučaj pa prosim, da gospodje, ki se za to stvar zanimajo, glasujejo za resolucijo, ki jo bom stavil, in ki ima jedini namen, pospešiti to vprašanje. Resolucija se glasi: Deželnemu odboru se naroča, da v prihodnjem zasedanju zanesljivo poroča o uspehih poizvedeb glede osnovanja deželne zavarovalnice proti požaru odnosno, da stavi primerne predloge.

Na ta poziv je referent poslanec Povše odgovoril tako-le:

Ker je dotično vprašanje sproženo, hočem tudi koj odgovoriti. Če ni deželni odbor izročil visoki zbornici dotičnega zakonskega načrta, da se napravi zadevna zavarovalnica proti požaru, je povod temu to, da je uspeh deželne zavarovalnice najbolje zagotovljen, ako se to stori, kar se je v državnem zboru v prejšnjem in sedanjem zasedanju naglašalo, in za kar je vsa nada, da se uresniči, ker se je vlada strogo izjavila v dotičnem zavarovalnem odseku, da hoče ona vse gradivo nabrati, da se napravi državni zakon, okvirni zakon, po katerem bo deželam mogoče napraviti deželne zavarovalnice.

Ta dotični državni zakon bo imel v sebi določilo, da mora vsak posestnik primoran biti, da svoja poslopja zavaruje. S tem, da bo vsak primoran se zavarovati, se bo stvar tudi bolj enakolično razdelila, da bo mogoče, tudi dotične premije nižje postaviti, kakor so danes ter se bo s tem zakonom tudi doseglo to, da se izreče dotičnemu zavarovalnemu zavodu monopol. To je edina stvar,